

Sygn. akt III SPP 14/11

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie ze skargi C. S.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie I ACz .../10,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2011 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

C. S. w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniosła o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w sprawie o sygn. akt I Acz .../10 nastąpiła przewlekłość postępowania, zalecenia Sądowi Apelacyjnemu niezwłocznego rozpoznania zażalenia Skarbu Państwa na postanowienie Sadu Okręgowego oraz przyznania skarżącej od Skarbu Państwa kwoty 20.000 złotych.

W uzasadnieniu skargi podała, że pozwem z dnia 20 lutego 2008 r. skarżąca domagała się ustalenie przez Sąd Okręgowy, iż orzeczenie Komisji Regulacyjnej do Spraw Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w sprawie

przywrócenia Archidiecezji [...] tego Kościoła udziału wynoszącego 0,62086 części w prawie własności nieruchomości gruntowej położonej przy ulicy P. 5 oraz zadysponowanie na rzecz Archidiecezji niewyodrębnionymi siedemnastoma lokalami mieszkalnymi, pomieszczeniami przynależnymi i dwoma lokalami użytkowymi jest nieważne z mocy przepisu art. 58 k.c. W sprawie powstało zagadnienie prawne, czy droga sądowa jest dopuszczalna. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 8 marca 2010 r. stwierdził dopuszczalność drogi sądowej i odmówił odrzucenia pozwu. Postanowienie to zostało zaskarżone zażaleniem pozwanego Skarbu Państwa. Akta sprawy wraz z zażaleniem przesłano do Sądu Apelacyjnego [...] w dniu 22 czerwca 2010 r. Do tej pory (a więc od dziesięciu miesięcy) zażalenie pozostaje nierozpoznane, mimo że w sprawie nie zachodzi konieczność ustalania faktów, a jedynie dokonania wykładni prawa. Zdaniem skarżącej doszło do rażącego naruszenia jej prawa do rozpoznania przez sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżąca jest osobą w zaawansowanym wieku i czas trwania postępowania sądowego ma dla niej znaczenie. Wnioskowana kwota do zasądzenia od Skarbu Państwa podyktowana jest zaś wysoką wartością przedmiotu sporu

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1483 ze zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Celem ustawy o skardze na przewlekłość postępowania jest

stworzenie w realiach polskiego wymiaru sprawiedliwości mechanizmu prawnego wymuszającego sprawne rozpoznanie sprawy przez sąd. Obowiązkiem każdego państwa – strony Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285), jest wszakże zapewnienie takiej organizacji i takiego funkcjonowania systemu organów wymiaru sprawiedliwości, które faktycznie umożliwiałoby rzeczywiste i skuteczne korzystanie z gwarantowanego w art. 6 ust. 1 tego aktu prawa do rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie. Powinność tę statuuje również art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka można wyróżnić cztery przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania: 1/ terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, 2/ charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, 3/ znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień i 4/ zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania (por. M. A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału). Kryteria te zostały transponowane do ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w jej art. 2 ust. 2.

Ustawa nie określa jakiegoś przeciętnego czasu oczekiwania na rozpatrzenie sprawy. Analizie z punktu widzenia przewlekłości podlega cały okres tegoż postępowania przed danym sądem (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r., III SPP 6/10, LEX nr 602069). W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie trwające ponad 12 miesięcy (postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307 i z dnia 24 lipca 2008 r., II OPP 20/08, LEX nr 493700 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384). Nie jest to jednak sztywna cezurą czasową dla oceny zgodności postępowania z konwencyjnymi, konstytucyjnymi i proceduralnymi dyrektywami osądzenia sprawy w rozsądnym terminie.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy może dojść zarówno wskutek beczynności (zaniechania), jak i wskutek

działania sądu. Odpowiada temu nakaz rozważenia przy rozpoznawaniu skargi nie tylko terminowości podjętych przez sąd czynności, ale także ich prawidłowości. W konsekwencji tegoż o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy. Reasumując: przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy długotrwałe zaniechanie przez sąd czynności lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych.

Wracając do realiów niniejszej sprawy wypada przypomnieć, że od przekazania przez Sądowi Apelacyjnemu akt wraz z zażaleniem Skarbu Państwa na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 8 marca 2010 r. o odmowie odrzucenia pozwu C. S. (tj. od dnia 22 czerwca 2010 r.) do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (tj. do dnia 21 kwietnia 2011 r.) upłynęło dziesięć miesięcy. Zażalenie na wspomniane orzeczenie zostało ostatecznie rozpoznane przez Sąd drugiej instancji, który postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2011 r. zmienił zaskarżone postanowienie i odrzucił pozew. Oczywiście okoliczność ta nie skutkuje bezprzedmiotowością skargi, gdyż zgodnie z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r., III SPZP 1/07 (OSNP 2008, nr 13 – 14, poz. 205) z punktu widzenia normy art. 5 ustawy decydującym dla dopuszczalności skargi jest data jej wniesienia. Jeśli zatem skarga została wniesiona w toku postępowania przed sądem, powinna zostać rozpoznana merytorycznie także po zakończeniu tegoż postępowania, a oceny jej zasadności dokonuje się według stanu z daty złożenia skargi.

Analizując terminowość czynności przed Sądem Apelacyjnym należy stwierdzić, że czas oczekiwania na rozpoznanie zażalenia na postanowienie Sądu pierwszej instancji nie był nadmiernie długi, a wynikał z charakteru sprawy. Wprawdzie rozstrzygnięcie kwestii prawnej, jaką jest dopuszczalność drogi sądowej dla dochodzenia roszczeń pozwu, nie wymagało prowadzenia postępowania dowodowego, jednak sam problem okazał się skomplikowany. Z zarządzenia sędziego referenta wydanego tuż po zadekretowaniu sprawy, jak i późniejszych zarządzeń wynika, iż przyczyną niewyznaczenia terminu posiedzenia sądowego było oczekiwanie na podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały odnośnie do

zagadnienia prawnego dotyczącego roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej wadliwą decyzją administracyjną. Postępowanie przed Sądem Najwyższym, toczące się pierwotnie w składzie siedmiu sędziów, a następnie w pełnym składzie Izby Cywilnej, zostało zakończone uchwałą z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10.

Uznając, że w niniejszym przypadku nie doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Sąd Najwyższy z mocy art. 12 ust. 2 ustawy orzekł jak w sentencji.